

Banken • 12 dec 15:00

Bankieren op Saba? Vliegt u maar naar Sint Eustatius

Rutger Betlem, Mathijs Rotteveel

Iedereen in Nederland heeft recht op een bankrekening. Nou ja, bijna iedereen. Banken trekken zich op grote schaal terug van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De laatste is Rabobank. De opbrengsten zouden niet meer opwegen tegen het gedoe dat bankieren in tropisch Nederland met zich meebrengt.

De haven van Bonaire. Rabobank bouwt zijn activiteiten op het eiland af. Foto: iStock

In het kort

- Bankklanten op Bonaire kregen onlangs een brief van Rabobank op de deurmat: de bank bouwt zijn dienstverlening af.
 - Inwoners van de BES-eilanden klagen al over de ondermaatse dienstverlening van banken sinds ze in 2010 bijzondere Nederlandse gemeente werden.
 - Dat heeft nog niets geholpen: het ministerie van Financiën komt met een taskforce die voor verbetering moet zorgen.
-

'Hoe het gaat met de banken hier? Van slecht naar slechter.' Als president van de Saba Business Association is Alida Heilbron in een continu gevecht verwickeld met de banken, Nederlandse politici en toezichthouders. Haar doel: een fatsoenlijk functionerende bank, of twee, op haar eiland.

Tot nu toe lijken haar brieven en gesprekken een averechts effect te hebben. In plaats van bankfilialen of pinautomaten erbij, vertrok onlangs de laatste bank van Saba. Rekeningen van klanten werden ongevraagd overgezet naar een andere bank, met een hoofdkantoor ruim achthonderd kilometer verder, op Bonaire.

'Nu heb ik dus opeens een bankrekening op een ander eiland.' Dit levert bijna onwerkelijke situaties op. 'Ik heb een hypotheek, maar mijn nieuwe bank toont geen hypotheekoverzichten online. Ook wilden ze die niet opsturen. Als ik bijvoorbeeld mijn restschuld wilde weten, moest ik maar naar hun filiaal Sint Eustatius komen. Hoe moet ik dat dan doen? Het vliegtuig pakken?'

Het huidige bancaire niemandsland ontstond eigenlijk al op 10 oktober 2010, toen Bonaire, Sint Eustatius en Saba bijzondere gemeenten werden van Nederland. De filialen van banken op de BES-eilanden met hoofdkantoren op Sint Maarten en Curacao gingen dicht: het aantal klanten was te laag, de kosten te hoog. Ondanks talloze beloften, vergaderingen, Kamervragen, bezoeken van Nederlandse politici en het obligate onderzoek van PWC ging het sindsdien alleen maar achteruit.

Geldautomaat op Sint Maarten, waar de terugtrekking van Nederlandse banken net als op de BES-eilanden al in 2010 begon Foto: Tim van Dijk/ANP

Verrassing op de deurmat

Zo ook op Bonaire. Daar kregen verschillende bewoners onlangs een onaangename verrassing van hun bank op de deurmat. In een brief aan klanten meldt de Rabobank dat het zijn activiteiten op het eiland afbouwt. Bankrekeningen worden niet zomaar gesloten, maar wie zijn partner wil bijschrijven of de hypotheek wil wijzigen, moet een andere bank zoeken. Er kan geen enkel extra product meer afgenomen worden.

Het besluit leidt tot ophef bij rekeninghouders. Bonaire is - net als Saba en Sint Eustatius - een Nederlandse gemeente. Weliswaar een met zijn eigen vlag, eigen taal en zonder euro's, maar het eiland valt toch echt onder Nederland. De Nederlandse Kieswet geldt er en inwoners stemmen mee bij de Europese verkiezingen. Het onderwijs op Bonaire valt onder toezicht van de Nederlandse onderwijsinspectie en de banken onder De Nederlandsche Bank.

Had Rabobank de rekeninghouders van een willekeurige andere Nederlandse gemeente met een vergelijkbaar inwonertal afgesloten - zeg Alblasterdam, Baarn of Bloemendaal - zou het land te klein zijn. Over bankenwoestijn Bonaire horen we hier echter bijna niets. En dat terwijl het niet bij Rabobank blijft. Want ook ING en ABN Amro doen steeds minder zaken in de Caraïben. Opmerkelijk genoeg komt het zelden tot rechtszaken.

'Slechts een klein aantal'

Rabobank laat weten dat de ingreep slechts een klein aantal klanten raakt. Dat is logisch: in totaal wonen er op de BES-eilanden zo'n 26.000 mensen. De bank zegt de eilanden als een soort 'buitenland' te zien. Daar gelden andere regels, mailt de woordvoerder. 'Dit gaat ook op voor Bonaire, ondanks dat het eiland tot Nederland behoort.' De woordvoerder zegt te begrijpen dat de boodschap niet leuk is, maar garandeert: 'we blijven bestaande klanten bedienen'.

'Overboekingen van Curaçao naar Nederland kosten dagen, dat kunnen wij ons vaak niet veroorloven'

Roderik van Hees, advocatenkantoor Vaneps

De BES-eilanden hebben bij Rabobank dezelfde status als Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Vanuit de bank geredeneerd begrijpelijk. Bankieren in het buitenland betekent: grotere risico's en hogere kosten. Al in 2016 sloot de bank, die in Nederland problemen ondervindt met zijn witwasdossier, het kantoor op Curaçao. De bank zegt nu nog steeds meer te doen dan noodzakelijk. 'We behandelen bestaande klanten op Bonaire hetzelfde als klanten binnen de Europese Economische Ruimte.' De bank ziet zich daarin gesteund door een recente uitspraak van financiële geschillencommissie KiFiD.

Niet dwingen

'We hadden gehoopt dat banken rekening zouden houden met de status van Caribisch Nederland als onderdeel van Nederland', zegt de woordvoerder van Financiën. Het ministerie stelt banken niet te kunnen dwingen. 'Het recht op een basisbetaalrekening geldt niet voor ingezetenen van Caribisch Nederland.'

Ook bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties staat de kwestie op de agenda. De woordvoerder noemt de ontwikkelingen 'zorgelijk'. 'We zien dat de bancaire dienstverlening in Caribisch Nederland te vaak niet voldoet aan wat klanten van banken mogen verwachten. Dat heeft consequenties voor burgers en ondernemers. Er moet iets veranderen.'

Het ministerie van Financiën heeft veelvuldig overleg met de banken. Ook komen politici, toezichthouders en bankiers volgens Sabaan Heilbron met enige regelmaat zelf kijken hoe het daar gaat.

Het ministerie van Financiën neemt inmiddels ook deel aan een 'taskforce' die de bancaire dienstverlening in Caribisch Nederland moet verbeteren. De eerste bevindingen worden

maart 2023 gepubliceerd. In deze werkgroep, een initiatief van de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering, zit ook iemand van De Nederlandsche Bank.

Die laat weten met handen en voeten gebonden te zijn. 'Wij hebben geen bevoegdheden ten aanzien van het betalingsverkeer op de BES-eilanden.' Banken mogen zelf bepalen hoe ze hun dienstverlening inrichten, daar valt ook het opzeggen van betaalrekeningen onder. De toezichthouder zegt in nauw overleg te zijn met de Betaalvereniging, het ministerie van Financiën en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om de knelpunten in de bancaire dienstverlening op te lossen.

Rechtszaak verloren

Vooralsnog zonder resultaat, ontdekte advocatenkantoor Vaneps. Het kantoor is actief binnen alle regio's van het Caribische deel van het Koninkrijk der Nederlanden, maar heeft ook een vestiging aan de Amsterdamse Zuidas en is keurig ingeschreven bij de Nederlandse Kamer van Koophandel. Ondanks de duidelijke Nederlandse link zegde ABN Amro in maart 2021 de kantoorrekening op.

De advocaten lieten het er niet bij zitten. De eerste rechtszaak werd gewonnen. De bodemprocedure viel uit in het voordeel van ABN Amro, nu volgt hoger beroep, vertelt Roderik van Hees vanuit Curaçao. Wat hem betreft staat het duidelijk in Wft (Wet op het financieel toezicht, red.): 'Het recht op een bankrekening geldt voor eenieder die rechtmatig in de EU verblijft.'

'Onze status is inderdaad bijzonder, maar wel heel anders dan we gedacht hadden'

Alida Heilbron, Saba Business Association

Van Hees heeft nog weinig logica kunnen ontdekken in het overzeese beleid van de Nederlandse banken. 'ABN wilde aanvankelijk de rekeningen van heel veel particulieren op Curaçao en Sint Maarten opzeggen, maar heeft die keutel later, nadat er ophef over was ontstaan in de media en de politiek, weer ingetrokken.' Hij wijst daarbij naar Frankrijk, waar het recht op een bankrekening voor particulieren, ongeacht de woonplaats, verankerd is in de wet. In Nederland sturen onder meer het CDA en D66 aan op zo'n wet.

Zolang die er niet is en advocaat Van Hees geen gelijk krijgt van de rechter, blijft zijn kantoor voor betalingen in euro's aangewezen op wat hij een 'Mickey Mouse-rekening' noemt: een bankrekening in Antilliaanse guldens die van dag tot dag omgerekend worden in euro's. 'Het saldo fluctueert daardoor continu.' Dat heeft allerlei praktische

consequenties voor het kantoor. 'Overboekingen van Curaçao naar Nederland kosten dagen, dat kunnen wij ons vaak niet veroorloven.'

Zes maanden wachten

Van Hees geeft niet op, net zo min als het bestuur van de eilanden. Eind vorig jaar stuurde de Eilandsraad van Saba nog een brandbrief naar de toenmalige minister Hoekstra van Financiën, met daarin een lange lijst pijnpunten. Er is geen Nederlandse bank te vinden op Saba, voor het openen van een bankrekening bij de laatste lokale bank is de wachttijd zo'n zes maanden. Er zijn klachten over rechtsongelijkheid, zoals een verschil met Europa in het depositogarantiestelsel.

In een ander schrijven gaat het verder: het eiland telt nog één bankfiliaal, van RBC, en één pinautomaat van een andere bank, betaald door de lokale overheid.

Alida Heilbron van de Saba Business Association wordt er soms moedeloos van. 'In 2010 hebben de Nederlanders ons verwelkomd als "bijzondere" gemeente. Dat was slim van ze. Onze status is inderdaad bijzonder, maar wel heel anders dan we gedacht hadden.'

Lees ook

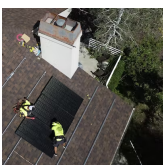

De Nederlandsche Bank maakt excuses voor slavernijverleden

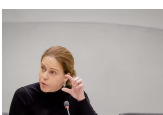
Ook de laatste gulden lijkt te wankelen

Meer economie

2 min leestijd • [Energie](#)

Installatie van zonnepanelen in de VS daalt in 2022

2 min leestijd • [Pensioenen](#)

Nieuw pensioenstelsel komt beter uit sommen DNB

4 min leestijd • [Arbeidsmarkt](#)

Ook de baas klaagt over werkdruk wegens krappe arbeidsmarkt

1 min leestijd • [Nieuws in Cijfers](#)

Prijzen van voeding blijven stijgen